

HE 40/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elintarvikelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elintarvikelakia eräiden Euroopan unionin elintarvikelainsäädäntöön tehtyjen muutosten sekä kansallisten lainsäädäntötarpeiden vuoksi.

Elintarvikelakia muutettaisiin vastaamaan Euroopan unionin lainsäädäntöä sikojen lihan tarkastuksen yhteydessä tehtävien trikiinitutkimusten osalta. Kesäkuun 2014 alusta sovellettavan komission asetuksen mukaan trikiinitutkimuksia voidaan vähentää sellaisten sikojen osalta, jotka on kasvatettu virallisesti tunnustetuissa valvotuissa pitoolosuhteissa. Elintarvikelakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset valvottujen pitoolosuhteiden virallisesta tunnustamisesta.

Myös muita lihan tarkastusta ja siihen liittyvää valvontaa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi ja vastaamaan nykyistä paremmin Euroopan unionin lainsäädäntöä.

Elintarviketurvallisuutta koskevien täydentävien ehtojen valvonnan varmistamiseksi kasvintuotantotiloilla säädettäisiin valvontaviranomaisesta. Valvonnan toteutuksesta vastaisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Laista ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana eräs alkutuotantoon liittyvä asetuk-senantovaltuus.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen.....	3
2.2 Lihantarkastus.....	4
2.3 Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus.....	4
2.4 Kalastustuotteiden perkaamista koskeva asetuksenantovaltuus.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
3.1 Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen.....	6
3.2 Lihantarkastus.....	6
3.3 Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus.....	6
3.4 Kalastustuotteiden perkaamista koskeva asetuksenantovaltuus.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4.1 Yleiset vaikutukset.....	7
4.2 Taloudelliset vaikutukset.....	7
Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen.....	7
Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus.....	8
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen.....	8
Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus.....	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	10
2 VOIMAANTULO.....	11
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	11
LAKIEHDOTUS.....	12
Laki elintarvikelain muuttamisesta.....	12
LIITE.....	14
RINNAKKAISTEKSTI.....	14
Laki elintarvikelain muuttamisesta.....	14

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan elintarviketurvallisuusviraston (European Food Safety Agency, jäljempänä EFSA) vuonna 2011 antaman sian lihantarkastusta koskevan lausunnon perusteella sianlihaan liittyvää trikiiniriskiä voidaan hallita valvotuilla pito-olosuhteilla. Euroopan unionissa on hyväksytty vastaava trikiinitarkastuksia koskeva säädös, jonka perusteella sikojen trikiinitutkimuksia voitaisiin vähentää tai ne voitaisiin lopettaa virallisesti tunnustetuissa valvotuissa pito-olosuhteissa kasvatettujen sikojen osalta. Valvotut pito-olosuhteet tunnustavasta viranomaisesta tulisi säätää kansallisesti. Kansalliset tarpeet sekä Euroopan unionin lainsäädännön tulevat muutokset edellyttävät elintarvikelakiin tehtäväksi lisäksi joitakin tarkennuksia lihantarkastuksen osalta.

Euroopan unionin kokonaan rahoittamien suorien tukien sekä osarahoittamien ympäristötuken, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointituen sekä eräiden muiden tukien ehtona on maataloustukien täydentävien ehtojen noudattaminen. Täydentävien ehtojen valvontaan kuuluu elintarvikelainsäädäntöön liittyviä, kasvintuotantotiloja koskevia vaatimuksia, joiden valvontaa ei ole Suomessa toimeenpanttu.

Suomi haki vuonna 2013 Euroopan unionilta kansallista mukautusta, jotta sekä sisävesikalastuksen, että pienimuotoisen rannikkokalastuksen jälkeen tapahtuva välitön kalan teurastus, verenlasku, pään poistaminen, evien ja sisälmysten poistaminen, jäädyttäminen ja kääriminen maissa kalastajan toimesta voitaisiin katsoa alkutuotannoksi. Samassa yhteydessä elintarvikelakiin lisättiin asiaa koskeva asetuksenantovaltuus. Mukautusta ei myönnetty jolloin asetuksenantovaltuutta ei voi käyttää.

2 Nykytila

2.1 Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen

Sikojen trikiinitutkimuksista säädetään ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten

tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 854/2004, jäljempänä *eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus*, ja virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityissäännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2075/2005, jäljempänä *trikiiniasetus*. Trikiiniasetuksen mukaan kaikki trikiinille alttiisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten liha on lihantarkastuksen yhteydessä tutkittava trikiinien varalta. Tällaisia eläinlajeja ovat kotieläimistä sika ja hevonen sekä tietyt tarhattuun ja luonnonvaraiseen riistaan kuuluvat eläinlajit kuten villisika ja karhu.

EFSA antoi lokakuussa 2011 sian lihantarkastusta koskevan lausunnon, jonka mukaan trikiini on salmonellan, yersinian ja toksoplasman ohella yksi merkittävimmistä sianlihan kulutukseen liittyvistä vaaroista. Trikiiniriskiä voidaan hallita niin sanotuilla valvotuilla pito-olosuhteilla, joilla muun muassa estetään trikiinien isäntäeläinten kuten rottien pääsy sikalaan ja rehuvarastoihin. Suomessa trikiiniriskin hallinta edellyttää sikojen pitämistä sisätiloissa, koska luonnonvaraisissa eläimissämme on todettu runsaasti trikiinejä. Kotieläiminä pidettyjä sikoja, jotka ovat peräisin valvotuista pito-olosuhteista, ei EFSA:n lausunnon mukaan tarvitsisi tutkia trikiinien varalta. EFSA ei ole ehdottanut trikiinitutkimuksen poistamista muilta trikiinitarkastuspakon alaisilta eläinlajeilta.

Trikiiniasetusta muutettiin vuonna 2013 EFSA:n lausunnon perusteella komission asetuksella (EU) N:o 216/2014 virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityissäännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 2075/2005 muuttamisesta. Muutettua asetusta aletaan soveltaa 1 päivänä kesäkuuta 2014. Asetuksen mukaan trikiinitutkimuksia voidaan vähentää lihasikojen osalta vuositasolla 10 prosenttiin teurastamoon toimitettavista eläimistä silloin, kun siat ovat peräisin alkutuotantopaikoista, joiden on virallisesti tunnustettu täyttävän trikiiniasetuksessa valvotuille pito-olosuhteille asetetut vaatimukset. Emakot ja karjut tulisi edelleen tutkia sataprosenttisesti samoin kuin siat, jotka eivät ole

peräisin valvotuista pito-olosuhteista. Valvottujen pito-olosuhteiden tunnustamisen hakeminen olisi vapaaehtoista. Teurastamotomijoiden tulisi omavalvonnalla varmistaa, että vaaditut trikiinitutkimukset tehdään.

Jos virallisesti tunnustetuista valvotuista pito-olosuhteista peräisin olevista sioista ei kolmeen vuoteen todeta trikiinejä, voidaan trikiinitutkimukset lopettaa kokonaan tällaisista olosuhteista peräisin olevien sikojen osalta. Lisäksi trikiiniasetus sallii jäsenvaltion lopettavan trikiinitestaukset virallisesti tunnustetuista valvotuista pito-olosuhteista peräisin olevien sikojen osalta, jos trikiinitutkimustilastojen avulla voidaan osoittaa, että 95 prosentin luotettavuustasolla trikiinin esiintyvyys on alle yksi tapaus miljoonasta. Tämän poikkeuksen käyttäminen on mahdollista 1 päivä kesäkuuta 2014 jälkeen. Trikiinitutkimusten lopettamisesta on ilmoitettava komissiolle ja toisille jäsenvaltioille.

Suomessa teurastetaan vuosittain yli kaksi miljoonaa sikaa, joista tällä hetkellä jokainen tutkitaan trikiinien varalta. 2000-luvun alussa sioista löytyi useita trikiinitapauksia vuodessa, mutta vuoden 2005 jälkeen teurassioista on todettu ainoastaan yksi trikiinitapaus vuonna 2010. Trikiiniasetuksen edellyttämiä päätelmiä trikiinien esiintyvyydestä, joilla trikiinitutkimukset voitaisiin lopettaa valvotuista pito-olosuhteista peräisin olevien sikojen osalta, voidaan kuitenkin tehdä vasta kun alkuvuoden 2014 tilanne on selvillä.

Trikiiniasetuksessa säädetään valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen virallisesta tunnustamisesta ja tunnustamisen peruuttamisesta. Yksittäisten alkutuotantopaikkojen lisäksi on mahdollista tunnustaa valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ryhmiä. Suomessa ei ole järjestelmää valvottujen pito-olosuhteiden viralliseksi tunnustamiseksi. Siten elintarvikelaissa tulisi määritellä viranomainen, joka tunnustaisi valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävät yksittäiset alkutuotantopaikat ja mahdolliset alkutuotantopaikkojen ryhmät.

Trikiiniasetuksen mukaan trikiinitilanteen huonontuessa tai parantuessa viranomaisten tulisi voida reagoida tilanteeseen mukauttamalla käytettäviä resurssejaan. Elintarvike-

turvallisuusvirastolla olisi oikeus määrätä trikiinitutkimuspakon laajuudesta, silloin kun trikiiniasetus edellyttää tutkimusten lisäämistä tai mahdollistaa tutkimusten vähentämisen taikka lopettamisen.

2.2 Lihantarkastus

Elintarvikelain 43 §:n 3 momentissa säädetään, että siipikarjan ja tarhattujen jäniseläinten lihentarkastuksessa ja valvonnassa voidaan käyttää apuna elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa. Tämä mahdollisuus perustuu eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetukseen, ja kyseistä mahdollisuutta on käytetty hyväksi Suomessa siipikarjateurastamoissa. Lihentarkastuksessa avustavalta teurastamon henkilökunnalta edellytetään samaa koulutusta kuin viranomaisen palveluksessa olevilta lihentarkastajilta ja heidän tulee olla riippumattomia tuotannosta. Tulevaisuudessa teurastamohenkilökunnan käyttö laajentunee myös muiden eläinlajien lihentarkastukseen. Jotta lakia ei tällöin tarvitsisi muuttaa, ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että pykälässä viitattaisiin eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetukseen, ei tiettyihin eläinlajeihin.

Valtion palveluksessa olevien tarkastusapulaisten nimike on muutettu 1.1.2012 voimaan tulleessa Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa lihentarkastuksesta (1470/2011) lihentarkastajiksi. Lainsäädännön yhtenäisyyden ja selkeyden vuoksi samaa termiä tulisi käyttää myös elintarvikelaissa.

2.3 Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus

Täydentävien ehtojen valvonnasta säädetään maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) sekä valtioneuvoston asetuksessa kansanterveyttä sekä eläinten ja kasvien terveyttä, taudeista ilmoittamista, eläinten hyvinvointia sekä eläinten tunnistusta ja rekisteröintiä koskevien täydentävien ehtojen valvonnasta (118/2010). Valvonnan toimeenpanossa tulee ottaa huomioon neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 yhteisen

maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006, (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta liitteessä II annetut lakisääteiset hoitovaatimukset. Hoitovaatimukseen kuuluu elintarvikelainsäädäntöön liittyviä, kasvintuotantotiloja koskevia vaatimuksia, joiden valvontaa ei ole Suomessa toimeenpantu osana täydentävien ehtojen valvontaa. Vaatimukset on kuvattu yleisen elintarviketehygieniasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 I liitteessä ja ne koskevat muun muassa jätteiden ja vaarallisten aineiden oikeaoppista käsittelyä, kasvinsuojeluaineiden ja biosidien oikeata käyttöä sekä kirjanpitoa.

Elintarvikelainsäädäntöön liittyvien täydentävien ehtojen valvonnan toimeenpanosta huolehtivat aluehallintovirastot. Valvonta on otantojen tekotavasta johtuen kohdistunut eläintuotantoa harjoittaviin tiloihin. Kasvintuotantotiloilla suoritettavasta muiden kuin elintarvikelainsäädäntöön liittyvien täydentävien ehtojen valvonnasta huolehtivat elinkeino- liikenne ja ympäristökeskukset, jäljempänä *ELY-keskukset*. Kansanterveyteen, kasvien terveyteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien täydentävien ehtojen valvonnan suunnittelusta, yhteensovittamisesta ja ohjauksesta vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisella, joka on elintarvikelain mukaan toimivaltainen suorittamaan elintarvikevalvontaa kasvintuotantotiloilla, ei ole maataloustukien toimeenpanosta annetun lain mukaan toimivaltaa täydentävien ehtojen valvontaan. Täydentävien ehtojen valvontaa koskevan toimivallan hajauttaminen valtion aluehallinnon ulkopuolelle ei ole valvontajärjestelmän selkeyden ja toimivuuden näkökulmasta tarkoituksenmukaista, ja koska elintarvikelain mukaisten tarkastuskäyntien määrä kasvintuotantotiloille on tällä hetkellä vähäinen, ei ole myöskään realistista ajatella kunnan viranomaisten pystyvän jatkossa hoitamaan kasvintuotantotilojen täydentävien ehtojen elintarviketurvallisuuteen liittyvää valvontaa. Rehurivallisuutta koskeva valvonta kasvin-

tuotantotiloilla käynnistettiin vuoden 2014 alusta alkaen. Valvontaa koskeva valtioneuvoston asetus kansanterveyttä sekä eläinten ja kasvien terveyttä, taudeista ilmoittamista, eläinten hyvinvointia sekä eläinten tunnistusta ja rekisteröintiä koskevien täydentävien ehtojen valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:n muuttamisesta (854/2013) tuli voimaan vuoden 2014 alussa.

Elintarviketurvallisuusvirasto on tähän saakka ohjeistanut ELY-keskuksia arvioimaan kasvinsuojeluaineiden käytön täydentävien ehtojen valvonnan yhteydessä, voiko kasvintuotantotilan tuotteissa esiintyä kasvinsuojeluainejäämiä sadonkorjuun jälkeen yli sallittujen enimmäismäärien. Jos tarkastaja arvioi jäämänäytteenoton tarpeelliseksi, asiasta ilmoitetaan Elintarviketurvallisuusvirastolle. Näytteenotosta vastaavat kunnan elintarvikevalvontaviranomaiset. Näytteenottotarve täydentävien ehtojen valvonnan yhteydessä on muutama yksittäinen näyte vuodessa. ELY-keskuksen tarkastaja ei voi ottaa tarvittavaa näytettä, koska on katsottu, ettei hänellä ole elintarvikelain mukaista näytteenotto-oikeutta.

Täydentävien ehtojen valvontaan ELY-keskusten suorittaman kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnan yhteydessä syntyvän näytteenottotarpeen lisäksi Elintarviketurvallisuusvirastolla on satunnaisia tarpeita ottaa näytteitä kasvintuotantotiloilta. Tällaiset satunnaiset ja ad hoc -tyyppiset näytteenottotarpeet liittyvät esimerkiksi Euroopan unionin komission toimeksiannoista. Myöskään näitä näytteitä eivät ELY-keskuksen tarkastajat voi ottaa, vaikka se olisi tarkoituksenmukaista heidän normaalien tarkastustehtäviensä lomassa.

2.4 Kalastustuotteiden perkaamista koskeva asetuksenantovaltuus

Euroopan unionin lainsäädännön mukaan kalastustuotteiden perkaaminen kalastusaluksella katsotaan alkutuotantoon liittyväksi toiminnaksi. Sen sijaan maissa tapahtuva perkaaminen ei ole enää alkutuotantoon liittyvää toimintaa vaan vaatii tilat, jotka on hyväksytty laitokseksi. Suomi haki vuonna 2013 komissiolta kansallista poikkeusta, jotta sekä sisävesikalastuksen, että pienimuotoisen

rannikkokalastuksen jälkeen tapahtuva välitön kalan teurastus, verenlasku, pään poistaminen, evien ja sisälmysten poistaminen, jäädyttäminen ja kääriminen maissa kalastajan toimesta voitaisiin katsoa alkutuotannoksi. Toimintaan sovellettavista vaatimuksista olisi säädetty maa- ja metsätalousministeriön elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta antamassa asetuksessa (1368/2011). Komission vastauksessa 2013/172/FIN asetuksen muutosta koskevaan notifiointiin elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetukseen tehtävät muutokset eivät olleet yhdenmukaisia eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004, jäljempänä *eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus*, liitteessä III olevan VIII jakson kanssa, eivätkä tällöin mahdollistaisi kansallisen mukautuksen hakemista. Laissa oleva asetuksenantovaltuus on tästä johtuen jäänyt tarpeettomaksi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen

Esityksen tavoitteena on ottaa käyttöön unionilainsäädännön mahdollistama sikojen trikiinitutkimusten vähentäminen tai lopettaminen virallisesti tunnustetuista valvotuista pito-olosuhteista peräisin olevien sikojen osalta. Elintarvikelakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joilla alkutuotantopaikkojen valvottujen pito-olosuhteiden tunnustaminen sekä valvonta annettaisiin Elintarvike- ja eläinlääkäriviraston tehtäväksi. Tunnustaminen voi koskea yksittäisiä alkutuotantopaikkoja ja alkutuotantopaikkojen ryhmiä. Tunnustamisen hakeminen olisi alkutuotantopaikoille vapaaehtoista. Valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymisen voisi todeta virkaeläinlääkäri, esimerkiksi Elintarvike- ja eläinlääkäriviraston palveluksessa oleva eläinlääkäri, joka suorittaa lihantarkastusta pienteurastamoissa. Lisäksi valtuutettu eläinlääkäri, joka on saanut koulutusta sikojen valvottujen pito-olosuhteiden arvioimisesta,

voisi arvioida valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymistä terveydenhuoltokäynnin yhteydessä sellaisilla alkutuotantopaikoilla, jotka kuuluvat Eläintautien torjuntayhdistys ETT:n hallinnoimaan sikaloiden terveysluokitusrekisteri Sikavaan. Sikavaan kuuluvat valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävät alkutuotantopaikat voitaisiin tunnustaa yhtenä ryhmänä. Elintarvike- ja eläinlääkärivirasto todentaisi pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymistä riskiperusteisesti trikiiniasetuksen edellyttämällä tavalla.

Lakiin lisättäisiin määritelmät valvotuista pito-olosuhteista, ja Elintarvike- ja eläinlääkäriviraston velvollisuudesta pitää rekisteriä tunnustamistaan alkutuotantopaikoista. Lisäksi pyritäisiin lisäämään joustavuutta trikiinitutkimusten laajuuteen tarpeen vaatiessa. Tutkimuksia voitaisiin lisätä tai vähentää nopeasti valtuuttamalla Elintarvike- ja eläinlääkärivirasto määräämään trikiinitutkimusten tiheydestä ja kattavuudesta trikiiniasetuksen määrittämässä puitteissa. Elintarvike- ja eläinlääkärivirasto valtuutettaisiin myös tarvittaessa määräämään seuranta- ja tutkimuksista trikiinitilanteen selvittämiseksi.

3.2 Lihantarkastus

Ehdotuksen tavoitteena on varautua eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen muutokseen, jolla tultaneen laajentamaan elintarvikealan toimijan henkilökunnan mahdollisuutta avustaa muidenkin eläinlajien kuin siipikarjan ja jäniseläinten lihantarkastuksessa. Siten lihantarkastusta koskevassa pykälässä viitattaisiin eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetukseen sen sijaan, että siinä luetellaan eläinlajit, joiden lihantarkastuksessa toimijan henkilökunta voi avustaa kuten nykyisin.

3.3 Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus

Täydentävien ehtojen elintarvikehygienian valvonnan varmistamiseksi kasvintuotantotiloilla säädetäisiin niiden tarkastukset ELY-keskusten tehtäväksi. Muutoin alkutuotantotilojen elintarvikelain mukaisesta valvonnas-

ta vastaisi edelleen kunnan viranomaisen. Ehdotuksella pyritään ehkäisemään Suomeen kohdistuvia tukien takaisinperintävaatimuksia, jotka johtuvat komission näkemyksen mukaisesti puutteellisesta valvonnasta. Täydentävien ehtojen valvonta elintarvikehygienian osalta on tarkoitus aloittaa kasvintuotantotiloilla vuonna 2015.

ELY-keskuksille säädettäisiin oikeus ottaa näytteitä kasvinsuojeluainejäämien tutkimuksia varten suorittaessaan täydentävien ehtojen tarkastusta joko kasvinsuojeluaineiden tai elintarvikehygienian osalta. Näytteet olisivat 39 §:n 1 momentin mukaisia viranomaisnäytteitä. ELY-keskuksille säädettäisiin myös oikeus ottaa muita viranomaisnäytteitä Elintarviketurvallisuusviraston toimeksiannosta.

3.4 Kalastustuotteiden perkaamista koskeva asetuksenantovaltuus

Elintarvikelain 22 §:n 6 momentin asetuksenantovaltuus, jolla annettaisiin tarkempia säännöksiä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 10 artiklan mukaisia kansallisia mukautuksia soveltavasta toiminnasta, ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Yleiset vaikutukset

Kyse on trikiiniasetuksen osalta Euroopan unionin lainsäädännön kansallisesta täytäntöönpanosta. Elintarvikelaissa säädettäisiin viranomaisesta, joka tunnustaa valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävät alkutuotantopaikat. Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen on edellytys sikojen trikiinitutkimusten vähentämiseksi tai lopettamiseksi ja siten tutkimuskustannusten pienentämiseksi. Pito-olosuhteiden virallisen tunnustamisen hakeminen on vapaaehtoista. Tällä hetkellä ei ole tietoa siitä, kuinka suuri osa alkutuotantopaikoista tulisi hakemaan valvottujen pito-olosuhteiden tunnustamista. Tunnustavaksi viranomaiseksi ehdotetun Elintarviketurvallisuusviraston tulisi laatia järjestelmä valvottujen pito-olosuhteiden tunnustamiseksi ja sen valvomiseksi.

Täydentävien ehtojen valvonnan järjestämisessä on kyse Euroopan unionin lainsäädännön kansallisesta täytäntöönpanosta

4.2 Taloudelliset vaikutukset

Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen

Lihasioja teurastettiin vuonna 2012 yli 2,1 miljoonaa ja emakoita sekä karjuja lähes 50 000. Arviolta yli 99 % lihasioista ja arviolta 96—97 % emakoista ja karjuista on peräisin alkutuotantopaikoista, joissa eläimet eivät ulkoile ja jotka siten halutessaan voisivat hakea valvottujen pito-olosuhteiden tunnustamista. Virallisesti tunnustetuista valvotuista pito-olosuhteista peräisin olevista lihasioista tulisi 1 päivän kesäkuuta 2014 jälkeen tutkia vähintään kymmenen prosenttia vuosittain, jollei pystytä osoittamaan, että trikiinien esiintyvyys on niin vähäinen, että kyseisistä alkutuotantopaikoista peräisin olevien sikojen tutkimukset voitaisiin lopettaa kokonaan. Jos kolmen vuoden kuluessa trikiinejä ei todeta valvotuista pito-olosuhteista peräisin olevista sioista, voitaisiin trikiinitutkimukset viimeistään tällöin lopettaa näiltä alkutuotantopaikoilta peräisin olevien sikojen osalta. Tämä vähentäisi merkittävästi trikiinitutkimuskustannuksia.

Trikiinitutkimuksista aiheutuvat kustannukset voivat nousta teurastamoissa jopa 250 000 euroon vuodessa eli noin 0,30 euroa sikaa kohti. Pienteurastamoissa teurastettavien sikojen ruhokohtaiset tutkimuskustannukset ovat huomattavasti suuremmat. Suurimmilla sikateurastamoilla on oma trikiinitutkimuslaboratorio. Osa pienteurastamoista tutkii trikiinit itse, osa lähettää näytteet tutkittavaksi muun muassa kunnallisiin laboratorioihin. Jos trikiinitutkimukset vähenisivät kymmeneen prosenttiin, vähenevät tutkimuskustannukset huomattavasti.

Trikiinilaboratorioita ja trikiinitutkijoita tarvittaisiin jatkossakin muun muassa luonnonmukaisesti tuotettujen sikojen, hevosten sekä tarhatun ja luonnonvaraisen riistan tutkimiseen. Lisäksi osa vientimaista saattaa edellyttää sikojen trikiinitutkimuksia. Teurastamotoimijoiden omavalvonnan päivitys ja sen seuraaminen, että vaaditut trikiinitutki-

mukset tehdään, vaatii toimijoilta jonkin veran resursseja.

Osa alkutuotantopaikoista, jotka haluaisivat hakea valvottujen pito-olosuhteiden virallista tunnustamista, voivat joutua parantamaan esimerkiksi sikaloiden rakenteita, mikä aiheuttaa kustannuksia. Valvottujen pito-olosuhteiden tunnustamista ja valvontaa koskevien maksujen suuruudesta säädettäisiin lain 70 §:n mukaisesti maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Muilla lihantarkastukseen liittyvillä ehdoituksilla ei olisi taloudellisia vaikutuksia.

Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus

ELY-keskusten suorittamana täydentävien ehtojen elintarvikehygienian valvonta kasvintuotantotiloilla voitaisiin yhdistää muihin ELY-keskusten tarkastuksiin, kuten kasvin-suojeluaineiden käyttöä ja rehuhygieniää koskeviin tarkastuksiin, mikä merkitsee, ettei viranomaiskäyntien määrä kasvintuotantotilalla juurikaan lisääntyisi nykyisestä. Esitetty vaihtoehto on oleellisesti taloudellisempi kuin se, että uusi tehtävä osoitettaisiin esimerkiksi aluehallintovirastolle.

Ehdotetun muutoksen voidaan katsoa helpottavan toimijan arkea verrattuna tilanteeseen, jossa elintarvikevalvontaviranomainen kävisi tilalla erikseen. Ehdotuksella pyritään ehkäisemään Suomeen kohdistuvia tukien takaisinperintävaatimuksia.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen

Uudessa 54 c §:ssä säädettävä valvottujen pito-olosuhteiden tunnustaminen ja 30 §:n valvontavelvoite synnyttävät Elintarvikeeturvallisuusvirastolle uusia tehtäviä valvottujen pito-olosuhteiden virallista tunnustamista hakevien alkutuotantopaikkojen ja niiden ryhmien hakemusten käsittelyssä, tarkastuksissa ja valvonnassa sekä tunnustamispäätöksissä ja rekisterin ylläpidossa. Elintarvikeeturvallisuusvirasto joutuisi todennäköisesti itse huo-

lehtimaan Sikavaan kuulumattomien alkutuotantopaikkojen valvottujen pito-olosuhteiden arvioinneista. Lisäksi Elintarvikeeturvallisuusvirasto joutuisi laatimaan valvottujen pito-olosuhteiden tarkastamista koskevan ohjeistuksen sekä alkutuotantopaikkojen pito-olosuhteet arvioivien eläinlääkäreiden koulutuksen. Teurastamoissa Elintarvikeeturvallisuusviraston määräämät tarkastuseläinlääkärit valvoisivat trikiinitutkimusvelvoitteen toteutumista osana työtehtäviään kuten nykyäänkin. Poroteurastamoissa teurastettavien sikojen osalta valvontavelvoite olisi aluehallintoviraston määräämillä eläinlääkäreillä.

Tällä hetkellä ei ole tiedossa, kuinka moni alkutuotantopaikka tulee hakemaan pito-olosuhteidensa virallista tunnustamista. Suurin osa tunnustusta hakevista alkutuotantopaikoista kuuluu todennäköisesti Sikavaan. Tällaiset alkutuotantopaikat voitaisiin hyväksyä yhtenä ryhmänä.

54 c §:ssä kuvatut tehtävät ovat uusia viranomaistehtäviä ja niiden hoitaminen edellyttää alkuvaiheessa arviolta yhden henkilön lisäresurssitarpeen. Resurssitarve on kuitenkin väliaikainen ja on arvioitu voitavan hoitaa sisäisillä työjärjestelyillä. Tehtävien hoito on maksullista ja menot voitaisiin kattaa perittävillä maksuilla.

Muilla lihantarkastukseen liittyvillä ehdoituksilla ei olisi merkittäviä vaikutuksia viranomaistoimintaan eikä niistä aiheutuisi resurssitarvetta.

Täydentävien ehtojen valvonta kasvintuotantotiloilla sekä näytteenotto-oikeus

Täydentävien ehtojen elintarvikehygienian valvonnasta kasvintuotantotiloilla aiheutuu ELY-keskuksille uusia tehtäviä. Lakimuutos lisää joustavuutta valvonnan toteuttamiseen. Tehtäviä yhdistämällä säästytään kaksinkermaisilta valvontakäynneiltä. Toisaalta ELY-keskuksen tarkastuskäyntien keston voidaan arvioida pidentyvän. Valvottavia kasvintuotantotiloja on noin 600. Resurssitarpeeksi arvioidaan ELY-keskuksille vuosittain 0,5 henkilötyöpäivää tilaa kohden, eli ELY-keskuksien yhteenlaskettu resurssitarve on yksi henkilötyövuosi.

Täydentävien ehtojen valvonnasta kasvintuotantotiloilla voidaan arvioida aiheutuvan

kustannuksia myös Elintarviketurvallisuusvirastolle, joka suunnittelee valvontaa, laatii valvontaohjeet sekä kouluttaa ELY-keskusten tarkastajat tarkastusten suorittamiseen. Elintarviketurvallisuusviraston työtä muutoksen käyttöönnoton on arvioitu lisäävän alkuvaiheessa noin 220 henkilötyöpäivää eli noin 0,8 henkilötyövuotta.

Elintarvikelain mukaisen näytteenotto-oikeuden antaminen ELY-keskukselle tuo sujuvuutta viranomaistoimintaan. Näytteenotto voitaisiin tehdä esimerkiksi samalla kun suoritetaan täydentävien ehtojen rehu- tai elintarvikehygieniä koskevaa tarkastusta.

Resurssien tarve on arvioitu hoidettavan sisäisillä työjärjestelyillä, jolloin lisäresursseille ei ole tarvetta. Esitys voidaan toteuttaa hyväksytyin valtion talousarvion ja valtioneulouden kehysten puitteissa.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Elintarviketurvallisuusviraston kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, aluehallintovirastot, elinkeino- liikenne ja ympäristökeskukset, Elintarviketeollisuusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Suomen Kuntaliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Paliskuntain yhdistys, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry, Suomen Tarkastusapulaisten Yhdistys ry, Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry, Suomen Teurastamoyrittäjät ry sekä Ympäristö- ja terveysalan tekniset ry.

Lausujilla ei pääosin ollut esitykseen huomautettavaa. Paliskuntain yhdistys esitti huolehdittavaksi siitä, ettei kunnan virkaeläinlääkärin käyttäminen porojen elävänä tarkastuksiin vaikuta lihantarkastuksen laskutusperusteisiin. Suomen Kuntaliitto katsoi lihantarkastukseen esitettyjen muutosten olevan ristiriidassa sen periaatteen kanssa, että valtio

vastaa lihantarkastuksesta ja että lihantarkastusmaksujen perimisestä tulisi säätää erikseen. Elintarviketurvallisuusvirasto kiinnitti tässä yhteydessä huomiota eläinlääkäreiden toimivaltuuksiin. Suomen Eläinlääkäriliitto ry:n mukaan sikaloiden pito-olosuhteiden vaihtelu tulisi huomioida alkutuotantopaikkojen tunnustamisen yhteydessä. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry oli huolissaan alkutuotantopaikkojen tunnustamisesta aiheutuvista kustannuksista toimijoille ja esitti, että elävänä tarkastuksen suorittavaksi viranomaiseksi voitaisiin hyväksyä myös muu kuin virkaeläinlääkäri. Elintarviketurvallisuusvirasto toivoi mahdollisuutta velvoittaa toimijoita suorittamaan trikiinitartuntojen osata kansallista tartuntatilanteen seurantaa. Lain tasolla tulisi myös selkeämmin määrittää pito-olosuhteita arvioiva taho, arviointiin liittyvien tehtävien delegoiminen sekä valvottujen pito-olosuhteiden tunnustamisen maksullisuus. Elintarviketurvallisuusvirasto kiinnitti myös huomiota laboratorioresurssien riittävyteen trikiinitutkimusten määrän muuttuessa äkillisesti. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota ehdotetun 54 c §:n valtuutussäännökseen liittyviin perussäännöksiin. Keski-Suomen ELY-keskus esitti kasvinsuojeluainejäämien näytteenottoa keskitettäväksi vain osaan tiloista sekä toivottiin lisäresursseja tehtävien hoitoon. Suomen Eläinlääkäriliitto ry katsoi myös että ELY-keskusten tarkastajien elintarvikehygieniä osaamisesta ja riskinarvioinnin osaamisesta tulisi huolehtia. Elintarviketurvallisuusvirasto esitti tarkennuksia täydentävien ehtojen valvontaa koskevien säännösten perusteluihin ja toivoi lisäresursseja sekä valvottujen pito-olosuhteiden että kasvintuotantotiloja koskevan valvonnan hoitamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön yritysvaikutuksia arvioiva Sääntelyn kehittämisen ryhmä antoi esitykselle arvosanan 2.

Lausuntojen johdosta esityksestä jätettiin pois muutosehdotus, jonka mukaan myös kunnaneläinlääkäri voisi tehdä eläinten elävänä tarkastuksen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

6 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 31 kohta, jossa määriteltäisiin valvotut pito-olosuhteet. Pykälässä viitattaisiin trikiiniasetuksen 1 artiklan 2 kohtaan, jossa valvotut pito-olosuhteet on määritelty.

22 §. Alkutuotantopaikan ilmoittaminen. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi 6 momentti, jonka mukaan tarkempia säännöksiä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 10 artiklan mukaisia kansallisia mukautuksia soveltavasta toiminnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

30 §. Keskusviranomainen. Pykälän ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 kohta, jossa säädetäisiin, että Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymistä niissä alkutuotantopaikoissa ja alkutuotantopaikkojen ryhmissä, joiden virasto on tunnustanut täyttävän kyseiset vaatimukset. Viranomaisen todentamisvelvollisuudesta säädetään trikiiniasetuksessa. Todennettävien alkutuotantopaikkojen valinnassa ja tarkastustiheydessä noudatettaisiin riskiperusteisuutta.

34 §. Muut valvontaviranomaiset. Pykälään lisättäisiin uusi 8 momentti, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviksi säädettäisiin täydentävien ehtojen valvontaan kuuluvat kasvintuotannon elintarvikehygieniasta koskevat tarkastukset. ELY-keskuksille säädettäisiin oikeus ottaa viranomaisnäyte elintarvikelain nojalla, silloin kun se täydentävien ehtojen on tarpeellista kasvinsuojeluaineiden tutkimiseksi. Lisäksi ELY-keskuksille säädettäisiin oikeus ottaa muitakin viranomaisnäytteitä Elintarviketurvallisuusviraston toimeksiannosta.

43 §. Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa voitaisiin käyttää apuna lihantarkastuksessa silloin, kun eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus sen mahdollistaa. Tällä hetkellä mahdollisuus on annettu unionilainsäädännössä vain siipikarjan ja tarhattujen jäniseläinten teurastamoiden henkilökunnalle. Pykälässä ei enää lueteltaisi kyseisen asetuk-

sen sallimia eläinlajeja, jolloin asetuksen muuttuessa uudet käytännöt voitaisiin ottaa käyttöön ilman että lakia tarvitsee muuttaa. Momentissa käytetty nimike tarkastusapulainen ehdotetaan muutettavaksi nimikkeeksi lihantarkastaja.

Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin valtuutus Elintarviketurvallisuusvirastolle määrätä trikiinitutkimusten laajuudesta silloin kun trikiiniasetus edellyttää tutkimusten lisäämistä tai mahdollistaa niiden vähentämisen. Tällaisia määräyksiä voitaisiin käyttää lisäämään näytteenottoa trikiinitilanteen huonontuessa tai trikiinitutkimusten vähentämiseen taikka lopettamiseen silloin kuin hyvä trikiinitilanne on osoitettu trikiiniasetuksen mukaisesti.

6 a luku **Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät ja valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen.**

Luvun 6 a otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että se kattaisi myös uudessa 54 c §:ssä kuvatun valvottujen pito-olosuhteiden virallisen tunnustamisen.

54 c §. Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 54 c §, jonka 1 momentissa säädettäisiin, että Elintarviketurvallisuusvirasto olisi valvotut pito-olosuhteet tunnustava viranomainen. Virasto tunnustaisi alkutuotantopaikat ja niiden ryhmät, jotka täyttävät trikiiniasetuksessa säädetyt valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset ja valvoisi vaatimusten noudattamista. Trikiiniasetuksessa on säädetty valvottujen pito-olosuhteiden vaatimuksista sekä viranomaisille asetetuista velvoitteista pito-olosuhteiden tunnustamisen suhteen. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi hyväksyä myös muiden kuin viranomaisten, kuten valtuutettujen eläinlääkäreiden, arvioinnit valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymisestä. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi peruuttaa tunnustamisen, jos tunnustamisen edellytykset eivät enää täyty. Jotta trikiinien esiintyvyyttä valvotuissa pito-olosuhteissa kasvatetuissa sioissa voitaisiin seurata, ehdotetaan, että Elintarviketurvallisuusvirasto voisi tarvittaessa määrätä

suoritettavaksi trikiiniasetuksen 11 artiklan mukaisia seurantatutkimuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ja niiden ryhmien virallisen tunnustamisen hakemisesta, tunnustamisesta ja viranomaisvalvonnasta sekä tunnustamisen peruuttamisesta voitaisiin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

83 §. Rekisterit. Pykälän 1 momenttiin liittäisiin Elintarviketurvallisuusvirastolle velvoite pitää valtakunnallista rekisteriä sellaisista alkutuotantopaikoista ja niiden ryhmistä, joiden virasto on tunnustanut täyttävän valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset.

Rekisteri on välttämätön sekä kansallista että Euroopan komission suorittamaa valvontaa varten.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

3 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

Perustuslain 80 §:ssä säädetään asetuksen antamisesta. Pykälän mukaan Tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos

siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslakivaliokunnan käytännön (PeVL 56/2002 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegeoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Esityksessä säädetään asetuksenantovaltuudesta maa- ja metsätalousministeriölle koskien lihantarkastusta ja siihen liittyvää valvontaa sekä valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ja niiden ryhmien virallisen tunnustamisen hakemisesta, tunnustamisesta ja valvonnasta sekä tunnustamisen peruuttamisesta. Lisäksi säädetään Elintarviketurvallisuusviraston määräyksenantovaltuudesta koskien trikiinitutkimusten tiehyttä ja kattavuutta. Valtuussäännösten voi katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n vaatimukset.

Edellä esitetyin perustein katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

elintarvikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan elintarvikelain (23/2006) 22 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 365/2013;

muutetaan 6 §:n 30 kohta, 30 §:n 10 kohta, 43 §:n 3 ja 4 momentti, 6 a luvun otsikkoja 83 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 30 kohta, 30 §:n 10 kohta ja 6 a luvun otsikko laissa 365/2013 sekä 43 §:n 3 ja 4 momentti ja 83 §:n 1 momentti laissa 352/2011; sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1137/2008, 352/2011 ja 365/2013, uusi 31 kohta, 30 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 352/2011 ja 365/2013, uusi 11 kohta, 34 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1495/2009 ja 365/2013, uusi 8 momentti ja lakiin uusi 54 c § seuraavasti:

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

30) *elintarvikkeiden kansallisella laatujärjestelmällä* Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 22 artiklassa tarkoitettua laatujärjestelmää;

31) *valvotuilla pito-olosuhteilla* virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityissäännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 2075/2005, jäljempänä *trikiiniasetus*, 1 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä valvottuja pito-olosuhteita.

30 §

Keskusviranomainen

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään sekä sen lisäksi:

10) valvoo hyväksymiensä kansallisten laatujärjestelmien hyväksymisedellytysten täyttymistä;

11) valvoo trikiiniasetuksessa tarkoitettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymistä niissä alkutuotantopaikoissa ja alkutuotantopaikkojen ryhmissä, joiden Elintarviketurvallisuusvirasto on tunnustanut täyttävän kyseiset vaatimukset.

34 §

Muut valvontaviranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset huolehtivat maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen täydentävien ehtojen valvontaan kuuluvista kasvintuotannon elintarvikehygieniää koskevista tarkastuksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat tehtävää hoitaessaan ottaa viranomaisnäytteitä kasvin-suojeluainejäämien tutkimiseksi. Lisäksi Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskukset voivat ottaa Elintarviketurvallisuusviraston toimeksiannosta muita viranomaisnäytteitä.

43 §

Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta

Lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna tätä tarkoitusta varten koulutettuja valtion palveluksessa olevia lihantarkastajia. Lihantarkastuk-

nessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna myös elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa siten kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksessa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta. Elintarviketurvallisuusviraston määräyksellä voidaan muuttaa trikiinitutkimusten tiheyttä ja kattavuutta muuttaa silloin kun trikiiniasetus mahdollistaa sen tai edellyttää sitä.

6 a luku

Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät ja virallisesti tunnustetut valvotut pito-olosuhteet

54 c §

Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen

Elintarviketurvallisuusvirasto tunnustaa hakemuksesta alkutuotantopaikat ja niiden ryhmät, jotka täyttävät trikiiniasetuksessa tarkoitettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset ja valvoo niitä. Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa tunnustamisen, jos tunnustamisen edellytykset eivät enää täyty. Elintarviketurvallisuusvirasto voi määrätä tehtäväksi trikiiniasetuksessa tarkoitettuja seurantatutkimuksia valvotuissa pito-

olosuhteissa kasvatettujen sikojen trikiinitalanteen selvittämiseksi.

Tarkempia säännöksiä valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ja niiden ryhmien virallisen tunnustamisen hakemisesta, tunnustamisesta ja valvonnasta sekä tunnustamisen peruuttamisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

83 §

Rekisterit

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita markkinoille saattavista toimipaikoista, ensisaapumispaikoista, ensisaapumistoimijoista, hyväksytyistä laboratorioista, eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen III jakson IV luvun I mukaisen metsästäjien hygieniakoulutuksen suorittaneista koulutetuista henkilöistä ja sellaisista alkutuotantopaikoista ja alkutuotantopaikkojen ryhmistä, joiden virasto on tunnustanut täyttävän trikiiniasetuksessa tarkoitettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa 13 §:n 2 momentissa tarkoitetuille laitoksille hyväksymisnumeron.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 2014

Pääministerin estyneenä ollessa, ulkoasiainministeri

ERKKI TUOMIOJA

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

Laki**elintarvikelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan elintarvikelain (23/2006) 22 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 365/2013;

muutetaan 6 §:n 30 kohta, 30 §:n 10 kohta, 43 §:n 3 ja 4 momentti, 6 a luvun otsikkoja 83 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 30 kohta, 30 §:n 10 kohta ja 6 a luvun otsikko laissa 365/2013 sekä 43 §:n 3 ja 4 momentti ja 83 §:n 1 momentti laissa 352/2011; sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1137/2008, 352/2011 ja 365/2013, uusi 31 kohta, 30 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 352/2011 ja 365/2013, uusi 11 kohta, 34 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1495/2009 ja 365/2013, uusi 8 momentti ja lakiin uusi 54 c § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

6 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

30) elintarvikkeiden kansallisella laatu järjestelmällä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 22 artiklassa tarkoitettua laatu järjestelmää.

30) *elintarvikkeiden kansallisella laatu järjestelmällä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 22 artiklassa tarkoitettua laatu järjestelmää;*

31) valvotuilla pito-olosuhteilla virallisia lihan trikiinitarkastuksia koskevista erityis säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 2075/2005, jäljempänä trikiiniasetus, 1 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä valvottuja pito-olosuhteita.

30 §

30 §

*Keskusviranomainen**Keskusviranomainen*

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään sekä sen lisäksi:

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään sekä sen lisäksi:

10) valvoo hyväksymiensä kansallisten laatu- ja järjestelmien hyväksymisedellytysten täyttymistä.

10) valvoo hyväksymiensä kansallisten laatu- ja järjestelmien hyväksymisedellytysten täyttymistä;

11) valvoo trikiiniasetuksessa tarkoitettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimusten täyttymistä niissä alkutuotantopaikoissa ja alkutuotantopaikkojen ryhmissä, joiden Elintarviketurvallisuusvirasto on tunnustanut täyttävän kyseiset vaatimukset.

34 §

34 §

*Muut valvontaviranomaiset**Muut valvontaviranomaiset*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset huolehtivat maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen täydentävien ehtojen valvontaan kuuluvista kasvintuotannon elintarvikehygieniää koskevista tarkastuksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat tehtävää hoitaessaan ottaa viranomaisnäytteitä kasvinsuojeluainejäämien tutkimiseksi. Lisäksi Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset voivat ottaa Elintarviketurvallisuusviraston toimeksiannosta muita viranomaisnäytteitä.

43 §

43 §

*Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta**Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta*

Lihantarkastuksessa ja valvonnassa voidaan käyttää apuna tätä tarkoitusta varten koulutettuja valtion palveluksessa olevia tarkastusapulaisia. *Siipikarjan ja jäniseläinten teurastamossa* lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna myös elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta.

Lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna tätä tarkoitusta varten koulutettuja valtion palveluksessa olevia *lihantarkastajia*. Lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna myös elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa *siten kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksessa säädetään.*

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta. *Elintarviketurvallisuusviraston määräyksellä voidaan muuttaa trikiinitutkimusten tiheyttä ja kattavuutta muuttaa silloin kun trikiiniasetus mahdollistaa sen tai edellyttää sitä.*

6 a luku

Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät

83 §

Rekisterit

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita markkinoille saattavista toimipaikoista, ensisaapumispaikoista, ensisaapumistoimijoista, hyväksytyistä laboratorioista ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen III jakson IV luvun I mukaisen metsästäjien *terveys-* ja hygieniakoulutuksen suorittaneista koulutetuista henkilöistä. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa 13 §:n 2 momentissa tarkoitetuille laitoksille hyväksymisnumeron.

6 a luku

Elintarvikkeiden kansalliset laatujärjestelmät ja virallisesti tunnustetut valvotut pito-olosuhteet

54 c §

Valvottujen pito-olosuhteiden virallinen tunnustaminen

Elintarviketurvallisuusvirasto tunnustaa hakemuksesta alkutuotantopaikat ja niiden ryhmät, jotka täyttävät trikiiniasetuksessa tarkoitettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset ja valvoo niitä. Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa tunnustamisen, jos tunnustamisen edellytykset eivät enää täyty. Elintarviketurvallisuusvirasto voi määrätä tehtäväksi trikiiniasetuksessa tarkoitettuja seurantatutkimuksia valvotuissa pito-olosuhteissa kasvatettujen sikojen trikiinitalanteen selvittämiseksi.

Tarkempia säännöksiä valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset täyttävien alkutuotantopaikkojen ja niiden ryhmien virallisen tunnustamisen hakemisesta, tunnustamisesta ja valvonnasta sekä tunnustamisen peruuttamisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

83 §

Rekisterit

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita markkinoille saattavista toimipaikoista, ensisaapumispaikoista, ensisaapumistoimijoista, hyväksytyistä laboratorioista, eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen III jakson IV luvun I mukaisen metsästäjien hygieniakoulutuksen suorittaneista koulutetuista henkilöistä ja sellaisista alkutuotantopaikoista ja alkutuotantopaikkojen ryhmistä, joiden virasto on tunnustanut täyttävän trikiiniasetuksessa tarkoi-

tettujen valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa 13 §:n 2 momentissa tarkoitetuille laitoksille hyväksymisnumeron.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20. _____